

HAR
AKSJONGRUPPER
FOR STOR
INNFLYTELSE I
LOKALDEMOKRATIET?
...OG ANDRE
TILSVARENDE
TEMAER

DEMOKRATI
I PRAKSIS

I ASKER
KOMMUNE

ASKER KOMMUNE I ØKONOMISK - OG DEMOKRATISK KRISE?

- Jeg ønsker å legge opp til mest mulig dialog og samtaler underveis
- Jeg vet ikke hvor interessant temaet er, men håper dere bidrar til at det blir det
- Når det stormer – *litt*, og stormen kommer litt plutselig, hvordan takler kommunen og lokalsamfunnet det?
- Normalt er ikke mange ledere forberedt på krisesituasjoner
- Det er heller ikke du og jeg, foreldre og barn
- Hvordan kan vi forberede oss litt bedre – og hvordan takler vi krisesituasjoner – sammen?

SKOLE OG UTDANNING

Mener skolenedleggelse i Asker kan være ulovlig

Mange elever, foreldre og ansatte fra skolene som var av nedleggelse demonstrerte foran rådhuset i Asker høsten 2024. Til slutt ble to skoler reddet og to lagt ned. Nå skal lovligheten av nedleggingsvedtakene testes.

POLITIKK OG SAMFUNN

Det ulmer etter skolenedleggelse: – Mange opplevde det som en hasteprosess

HVA SKJEDDE HØSTEN - 24 - OG HVORFOR?

- Jeg skrev noen innlegg i RHA om slike situasjoner, som Asker kommune har vært i, *men* i mindre grad er oppe i inn i 2026
- «*Det er åpenbart at det smerter for mange det som skjer for tiden, og vi vet at det er negative sider ved å legge ned skoler og barnehager.*»
- Mange reagerte på det som skjedde i Asker kommune høsten 2024. Det var vanskelig å forstå det man hørte og leste.
Det var delvis økonomisk krise i kommunen.

F O R T S ...

- Kommunedirektøren har forsøkt å si at det må harde tiltak til for å komme ut av situasjonen, og prøver å berolige oss om at det skal bli bedre
- Budsjettene for de nærmeste årene, hvor usikre er de? Hva prioriteres?
- Slike forhold, som vi opplevde i 2024, må politikerne inn på banen og forholde seg til.
Særlig høsten -24 måtte de på kort tid ta avgjørelser og tunge beslutninger.
- Nå i 2026 skulle det kuttes ca. 173 millioner. Men, dette blir mye mindre.

UTVALG FOR OPPVEKST – SKOLER OG BARNEHAGER

- Det var utvalget for oppvekst som skulle få mest oppmerksomhet i 2024. (Barnehager og skoler. Bildene fra RHA)
- Men, nå for 2026 ble det besluttet mye mindre kutt og reduksjoner i skoler og barnehager
- Andelen av kuttforslag i kommunen var for 2026 på rundt 36 millioner kr. Dette ble av forskjellige grunner sterkt redusert
- Det kom høsten -24 en del forskjellige reaksjoner på sterke kutt, og ikke minst kutt i skoler og barnehager.
Høsten 2025 så vi ikke de samme reaksjonene. Tross forslag om store kutt.

UTVALG FOR VELFERD

- Det var også i utvalget for velferd man i 2024 skulle få kutt som ville merkes av mange (helse og omsorg). Det samme høsten 2025
- Andelen av kuttforslag i kommunen var også her på rundt kr. 36 millioner kr. Men, dette har altså også blitt mye mindre
- Det har heller ikke her kommet flere reaksjoner, som nevnt, så langt.

TO AV HOVEDÅRSÅKENE TIL SITUASJONEN I SOM HAR VÆRT ER:

1. **Endringer i statlige overføringer:** Kommunene er avhengige av rammeoverføringer og tilskudd fra staten. Hvis disse kuttes, eller økningen i overføringene ikke holder tritt med kostnadsveksten (som lønns- og prisvekst), havner kommunene i en økonomisk skvis.
2. **Store lån og høye renter:** Kommuner har ofte tatt opp lån for å finansiere investeringer som skoler, barnehager og infrastruktur. Når renten øker, blir renteutgiftene betydelig høyere, noe som presser kommunebudsjettene.

F O R T S ...

- I tillegg var / er **skatteinngangen i Asker kommune redusert**, samt at økte krav til tjenester bidrar til at dette skaper en krevende økonomisk situasjon for kommunen.

...

PROTESTER, DEMONSTRASJONER OG INNSPILL

- At mange som blir direkte berørt av kutt i budsjettet **går ut og protesterer og demonstrer** er, stort sett, bare sunt
- På en måte bidrar alle innspillene til «risiko- eller konsekvens-analysene» som hele tiden må gjøres.

Men, de ansvarlige (posisjonen) må, som sagt, til slutt ta beslutningene, og må samtidig regne med å bli stilt til ansvar.

Jeg skrev også i samme artikkel i RHA tidligere at: «***Som mange vet, ser verden annerledes ut fra innsiden av beslutningsprosesser enn fra utsiden.***»

HAR AKSJONGRUPPER FOR STOR INNFLYTELSE I LOKALDEMOKRATIET?

- Tja, si det?
Jeg mener det kommer litt an på *hvordan* det gjøres.
- Hva tenker dere? ...
- Det «ulmet» mildt sagt, rundt beslutningen for én skole. (Så vi i RHA).
- Tre kommunestyremedlemmer tok saken videre (til Statsforvalteren).
Til en såkalt «Lovlighetskontroll». (8. jan. 2025 – Nedlegging av barnehager).
- NB! Hva med ytringsfriheten!

YTRINGSFRIHET

- Formelt har vi mer ytringsfrihet enn noen gang. Men, reelt sett er rommet blitt smalere. Ikke fordi staten knebler, men fordi sosiale «kostnader» (uthenging og tap av jobb, etc.) virker disiplinerende. Frykt erstatter sensur. (Slik som varsling av og til kan medføre)
- Ytringsfrihet beskytter først og fremst ytringer vi misliker og som er kontroversielle. Når alle bare forsvarer sin egen rett til å tale, er friheten allerede svekket.
- Vi forsvarer retten til å snakke, men har vi i større grad sluttet å verdsette evnen til å lytte? Et demokrati kan overleve støtende ytringer, men ikke en befolkning som ikke vil høre på hverandre.

J A , B L I R M A N H Ø R T ?

- *Har* evnen til å lytte til hverandre blitt mindre?
- Likevel, jeg tror vi alle bør vite at; **en ting er å bli hørt, noe annet er å få det slik man gjerne ønsker.**

For slik må et demokrati fungere, at noen tar beslutningene.

I et demokratisk samfunn må vi noen ganger rett og slett tåle å bli skuffet, mens andre ganger går det slik vi hadde håpet og ønsket.

(Eks: Når Kommunestyret vedtar et budsjett, bør man respektere det innad i kommunestyret, og ikke gå ut med soloutspill om uenighet. Det er lite profesjonelt)

- Som psykologen Warholm her fra Spikkestad tidligere har uttalt: Barna våre bør lære seg å takle skuffelser (voksne også).

ANSVAR FOR BESLUTNINGER

- Litt enkelt og pragmatisk forklart om demokrati og beslutninger kan det sies at det valgte flertallet har ansvaret for politikken og beslutninger.
Jeg har lært at diskusjoner og uenigheter bare er sunt. Men, når beslutning er tatt, da følger vi den lojalt
- I konflikter og vanskelige saker må de ansvarlige ta de beslutninger de mener totalt sett er best. Ut fra mange hensyn, komplekse forutsetninger.
- Høsten 2024 ble det i tillegg ekstra dårlig tid.
Politikere og administrasjon gjorde så godt de kunne, mener nå jeg.

DEMOKRATI I PRAKSIS

- Politikk er kampen om ressursene; om hvem som får hva, når og hvordan. Litt forenklet (men, hentet fra «boka»)
- Mer enn vi er klar over er det nok oftere et slags forlik på tvers i mange saker i kommunestyret i Asker.
- Vi bør også være klar over at administrasjonen (byråkratene) i Asker stort sett gjør en meget god jobb. Her ligger ofte kompetansen og objektiviteten.
- Man kan være uenig i mange ting som skjer. Vi bør likevel «oppføre oss ordentlig» overfor hverandre, som gode rollemodeller.

KAN EN BESLUTNING I KOMMUNESTYRET VÆRE ULOVLIG?

- En beslutning i et kommunestyre kan være ulovlig hvis den bryter med lover, forskrifter eller grunnleggende prinsipper i norsk rett. Eksempler på dette inkluderer:
 1. **Brudd på lovverket:** Hvis beslutningen går imot lover som kommunestyret er bundet av, som kommuneloven, plan- og bygningsloven, forvaltningsloven eller annet relevant regelverk.
 2. **Myndighetsoverskridelse:** Kommunestyret kan kun fatte vedtak innenfor det lovbestemte ansvarsområdet. Hvis de tar en beslutning utenfor dette, kan den være ugyldig.
 3. **Saksbehandlingsfeil:** Vedtaket kan være ulovlig hvis det har blitt fattet på feil måte, som for eksempel manglende innkalling, utilstrekkelig høring, eller om sakspapirer ikke har blitt delt ut i tide.

F O R T S ...

4. **Brudd på rettssikkerhet:** Hvis vedtaket diskriminerer, strider mot likhetsprinsippet eller krenker rettighetene til innbyggere eller andre berørte parter.
 5. **Inhabilitet:** Hvis medlemmer i kommunestyret som har personlige eller økonomiske interesser i saken, deltar i beslutningen, kan det gjøre vedtaket ugyldig.
- Hvis noen mener at et vedtak er ulovlig, kan det klages inn til statsforvalteren (tidligere fylkesmannen). Statsforvalteren vurderer da om vedtaket oppfyller lovens krav og kan oppheve det hvis det finnes ulovligheter.
- Det ble ikke gjennomslag for de som tok opp saken i januar.

KONSEKVENSER AV EN KRISE

- Mange kommuner sliter økonomisk av flere grunner. Konsekvensene er det fortsatt mange som merker.
- Da blir demokratiets prinsipper viktige, som bl.a. dreier seg om i en viss grad å ta hensyn til mindretallet.
Åpenhet blir også særlig viktig i vanskelige saker.
- Her er kanskje noe å lære...

OPPOSISJONEN

- Det er nesten alltid lettere for opposisjonen å være kritiske og komme med andre forslag. De behøver ikke forholde seg til helheten. De har heller ikke ansvaret.
- Men, de blir *også* hørt.

FYLKES- OG KOMMUNEVALG

- Nå er det bare ett og et halvt år til neste kommune- og fylkesvalg. Om mange nok ønsker et annet politisk flertall, har man muligheter til å påvirke dette i tiden fram til da.

Det flere innbyggere burde gjøre er å engasjere seg litt i hvem som representerer partiet sitt; i **nominasjonsprosessen**. Kanskje burde noen andre personer påvirkes til å ta et politisk verv?

- Kanskje bør man ikke sitte for lenge som politiker? Da *kan* fort oppgavene bli tatt litt lett på?

Å være politiker i et demokrati bør ikke være et yrke.

POLITIKERE BØR UTFORDRES

- Vi trenger politikere med kunnskap og integritet, som tar oppgaven alvorlig og ikke er så opptatt av egen karriere...??
- Jeg går ut fra at de fleste politikere gjør en god jobb, men så er det også slik at noen kan og bør utfordres
- Vi har nå sett, sist høst, at et bedre og bredere politisk samarbeid har funnet løsninger hvor kuttene innenfor «Oppvekst og Velferd» ikke ble kuttet i så stor grad.
Og at man heller klarer å ta noen vanskelige kutt andre steder. Så Bra!
- Bare synd at noen politikere like etterpå går ut med uenigheter og bestrider beslutninger! Det er IKKE bra.